

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

02 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Cobzac Elena,

Judecători – Boico Victor, Țurcan Anatolie,

examinând fără citirea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către inculpatul Cojocaru Gheorghe, inculpata Cojocaru Varvara și de către avocatul Pruteanu Natalia în numele inculpaților, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2021, în cauza penală în privința lui,

Cojocaru Varvara

Cojocaru Gheorghe,

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 09.01.2017 – 28.06.2018;

Instanța de apel: 20.07.2018 – 20.09.2019;
25.03.2020 – 18.02.2021;

Instanța de recurs: 05.12.2019 – 28.01.2020;
07.10.2021 – 02.02.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 28 iunie 2018, Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe au fost achitați de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, pe motiv că *fapta nu întrunește elementele infracțiunii.*

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că inculpații Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe se învinuiesc că în perioada decembrie 2012 - ianuarie 2013 acționând împreună și de comun acord cu Nedelco V., aflându-se în s. Lozova, r-nul Strășeni, urmărind scopul exploatării comerciale prin muncă forțată a mai multor persoane, prin înșelăciune, sub pretextul angajării la un loc de muncă în agricultură cu un salariu bine plătit, i-a recrutat pe Oprea V., Ciocan N., Gori V. și Vornicescu I., cu consimțământul acestora.

Tot în perioada indicată de timp, Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, care acționau împreună și de comun acord cu Nedelco V., continuând realizarea intențiilor infracționale comune, obținând prin înșelăciune consimțământul lui Oprea V., Ciocan N., Gori V. și Vornicescu I.

de a fi angajați în câmpul muncii, în domeniul agriculturii cu un salariu bine plătit, a organizat transportarea persoanelor menționate în țara de destinație, în regiunea Lipetk, Federația Rusă.

Ajungând la locul de destinație, în regiunea Lipetk, Federația Rusă, Nedelco V., care acționa împreună și de comun acord cu Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, sub pretextul perfectării unui contract de muncă, fără a respecta prevederile legale de angajare a persoanelor în câmpul muncii, a sechestrat actele de identitate ale lui Oprea V., Ciocan N., Gori V. și Vornicescu I., iar ulterior, abuzând de poziția de vulnerabilitate a victimelor, manifestată prin faptul aflării lor pe teritoriul altui stat, în lipsa actelor de identitate și a mijloacelor necesare pentru existență, prin înșelăciune, sub pretextul restituirii unei datorii a cărei mărime nu a fost stabilită în mod rezonabil, i-a supus pe ultimii exploatării prin muncă forțată, prin impunerea acestora de a presta diferite lucrări agricole, neachitându-le salariile promise.

Tot Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, aproximativ în perioada decembrie 2013 - ianuarie 2014, acționând împreună și de comun acord cu Nedelco V., aflându-se în s. Vărzărești, r-nul Nisporeni, urmărind scopul exploatării comerciale prin muncă forțată a mai multor persoane, prin înșelăciune, sub pretextul angajării la un loc de muncă în agricultură cu un salariu bine plătit, i-a recrutat pe Levința A., Cazacu R. și din s. Bolțun, r-nul Nisporeni, l-a recrutat pe Sarivan I., cu consimțământul acestora.

Ulterior, în aceeași perioadă de timp, Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, care acționau împreună și de comun acord cu Nedelco V., continuând realizarea intențiilor infracționale comune, obținând prin înșelăciune consimțământul lui Levința A., Cazacu R. și Sarivan I. de a fi angajați în câmpul muncii în domeniul agriculturii, cu un salariu bine plătit, a organizat transportarea persoanelor menționate în țara de destinație, în regiunea Lipetk, Federația Rusă.

Ajungând la locul de destinație în regiunea Lipetk, Federația Rusă, Nedelco V., care acționa împreună și de comun acord cu Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, sub pretextul perfectării unui contract de muncă, fără a respecta prevederile legale de angajare a persoanelor în câmpul muncii, a sechestrat actele de identitate ale lui Levința A., Cazacu R. și Sarivan I., iar ulterior, abuzând de poziția de vulnerabilitate a victimelor, manifestată prin faptul aflării lor pe teritoriul altui stat, în lipsa actelor de identitate și mijloacelor necesare pentru existență, prin înșelăciune, sub pretextul restituirii unei datorii a cărei mărime nu a fost stabilită în mod rezonabil, i-a supus pe ultimii exploatării prin muncă forțată, prin impunerea acestora de a presta diferite lucrări agricole, neachitându-le salariile promise.

Tot Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, aproximativ în perioada septembrie 2014 - noiembrie 2014, acționând împreună și de comun acord cu Nedelco V., aflându-se în s. Ciocâlteni, r-nul Orhei, urmărind scopul exploatării comerciale prin muncă forțată a mai multor persoane, prin

înșelăciune, sub pretextul angajării la un loc de muncă în agricultură cu un salariu bine plătit, i-a recrutat pe Franțuz I., Franțuz D., Franțuz I., Tersa P., Tiorsa V., cu consimțământul acestora aflându-se în s. Podgoreni, r-nul Orhei, l-a recrutat pe Mîțu C., aflându-se în s. Călmățui, r-nul Hâncești, l-a recrutat pe Tabără I., aflându-se în s. Obileni, r-nul Hâncești, l-a recrutat pe Dumitru M., aflându-se în s. Bahmut, r-nul Ungheni, l-a recrutat pe Luca I., cu consimțământul acestora și prin intermediul lui Cojocarul G., care se afla în s. Bursuc, r-nul Nisporeni, l-a recrutat pe Panica S., cu consimțământul acestuia.

Ulterior, tot în perioada de timp indicată, Cojocarul Varvara și Cojocarul Gheorghe, care acționau împreună și de comun acord cu Nedelco V., continuând realizarea intențiilor infracționale comune, obținând prin înșelăciune consimțământul lui Franțuz I., Franțuz D., Franțuz I., Tersa P., Tiorsa V., Panica S., Mîțu C., Tabără I., Dumitru M., Luca I., de a fi angajați în câmpul muncii în domeniul agriculturii, cu un salariu bine plătit, a organizat transportarea persoanelor menționate în țara de destinație, în regiunea Lipețk, Federația Rusă.

Ajungând la locul de destinație în regiunea Lipețk, Federația Rusă, Nedelco V., care acționa împreună și de comun acord cu Cojocarul Varvara și Cojocarul Gheorghe, sub pretextul perfectării unui contract de muncă, fără a respecta prevederile legale de angajare a persoanelor în câmpul muncii, a sechestrat actele de identitate ale lui Franțuz I., Franțuz D., Franțuz I., Tersa P., Tiorsa V., Panica S., Mîțu C., Tabără I., Dumitru M., Luca I., iar ulterior, abuzând de poziția de vulnerabilitate a victimelor, manifestată prin faptul aflării lor pe teritoriul altui stat în lipsa actelor de identitate și mijloacelor necesare pentru existență, prin înșelăciune, sub pretextul restituirii unei datorii a cărei mărime nu a fost stabilită în mod rezonabil, i-a supus pe ultimii exploatării prin muncă forțată, prin impunerea acestora de a presta diferite lucrări agricole, neachitându-le salariile promise.

Instanța a reținut că *vinovăția inculpaților în săvârșirea traficului de ființe umane*, adică recrutarea, transportarea, transferul și adăpostirea persoanelor, cu consimțământul acestora, în scop de exploatare prin muncă forțată, prin înșelăciune și abuz de poziție de vulnerabilitate, asupra mai multor persoane și de mai multe persoane, *nu a fost stabilită*, ei urmând a fi achitați de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, pe motiv că *fapta nu întrunește elementele infracțiunii*.

Or, în ordonanța de punere sub învinuire, organul de urmărire penală nu a desfășurat în detalii motivul – în ce constă interesul material și personal care ar fi dorit să-l obțină sau care l-au obținut inculpații în urma exploatării prin muncă forțată a părților vătămate și care este prejudiciul considerabil cauzat de inculpați părților vătămate, astfel că nu au fost stabilite elementele constitutive ale infracțiunii nici în instanța de judecată, lipsind latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii.

Instanța de fond a conchis că învinuirea se bazează pe presupunerea vinovăției inculpaților în săvârșirea infracțiunii de trafic de ființe umane, iar divergențele între probele acuzării și apărării nu au fost înlăturate nici în cadrul urmăririi penale, nici în ședința de judecată.

Deci, nefiind stabilite probe incontestabile ale vinovăției inculpaților și, ținând cont de faptul că acuzarea se bazează pe probe contradictorii, divergențele nefiind înlăturate, că lipsesc probe care să dovedească latura obiectivă și latura subiectivă și, tratând toate contradicțiile și îndoielile în folosul acestora, a fost pronunțată o sentință de achitare pe art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elemente infracțiunii incriminate.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Corneliu Popescu, prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații să fie condamnați în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, la câte 7 ani închisoare fiecare, cu privarea de dreptul de a exercita orice activitate de plasare în câmpul muncii pe o perioadă de 5 ani, cu admiterea acțiunilor civile.

3.1 În motivarea apelului, procurorul a invocat că acuzarea, în susținerile verbale expuse după finisarea cercetării judecătorești, a atras atenția instanței la modul cum a fost comisă infracțiunea și la concluziile bazate pe probe, acestea fiind:

solicitarea de a merge la muncă a părților vătămate a parvenit de la Cojocaru V. și, în unele cazuri, Cojocaru G. și Nedelco V.;

fiind explicate condițiile de muncă, părților vătămate li se promitea de către inculpați transport, mâncare și cazare gratuită, precum și un salariu între 14.000 – 30.000 ruble pe lună pentru o muncă de normă și surplusuri pentru munca extra normă;

actele de identificare au fost ridicate de la părțile vătămate de Cojocaru V. și, cu 2-3 excepții în declarațiile părților vătămate, care au declarat că cunoșteau că actele erau la sovhoz și putea liber să le ridice;

practic toate părțile vătămate au comunicat că achitarea cu ei a fost făcută de Cojocaru V. și, că anume ea, le-a spus că trebuie să le rețină din salariul care, nicidecum nu a fost cel promis, plata pentru cazare și mâncare;

mai multe părți vătămate, inclusiv Franțuz D. și Franțuz I., au fost bătuți de fiul lui Cojocaru V. și paznicii de la sovhozul Agronom la indicația acesteia, fiind aplicată forța fizică și față de partea vătămată Luca I. Mai mult, au fost impuși să scrie recipise de datorii sub amenințarea că nu le va întoarce pașapoartele;

majoritatea părților vătămate au declarat că au pretenții materiale, deoarece nu li s-a achitat plata promisă, unii renunțând deoarece consideră că nu vor putea încasa nimic.

Prin sentința adoptată, instanța de fond constată că toată acuzarea se bazează pe presupuneri, acestea urmând a fi tratate în folosul inculpaților, că nu a existat careva determinare la muncă forțată și nu au fost stabilite ce foloase obțineau inculpații din munca părților vătămate. Însă, instanța de fond nu a dat apreciere declarațiilor părților vătămate în parte, făcând o generalizare a tuturor declarațiilor luate în ansamblu și aliniată la declarațiile lui Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe. Instanța a omis faptul că cauza a fost pornită numai după apelarea de către martorul Zlagovan V. la linia fierbinte a Centrului Trafic de Ființe Umane, deoarece fiii lui, Franțuz D. și Franțuz I., fiind în Federația Rusă, la îndemnul și sub acoperișul lui Cojocaru V., au fost bătuți de persoane determinate de ultima să o facă, nu puteau să-și primească actele, fiind impuși de aceasta să scrie recipisă despre o careva datorie și determinați să lucreze pentru a o întoarce.

Mai mult, instanța de fond eronat tratează faptul că oamenii au lucrat și nu au fost remunerați cum li s-a promis ca pe o lipsă de interes material din partea inculpaților. Însă, infracțiunea de trafic, și anume, prin recrutarea părților vătămate a început în Republica Moldova prin înșelăciune, produsă la momentul când au fost promise condiții foarte avantajoase de muncă, inclusiv transport gratuit, cazare și mâncare, însă odată cu finisarea lucrului s-a stabilit că totul este cu bani și veniturile au fost net inferioare celor promise. Astfel că și munca prestată de părțile vătămate se consideră ca forțată și determinată de împlinirile promise și nu de cele reale stabilite.

Potrivit pct. 5.7. al Hotărârii Plenului CSJ nr. 37/2004, înșelăciunea constă în inducerea în eroare și păgubirea unei persoane prin prezentarea drept adevărate a unor fapte mincinoase sau inversate în scopul de a obține pentru sine sau pentru altcineva realizarea traficului de persoane. Înșelăciunea ca metodă de săvârșire a infracțiunii se poate manifesta atât prin acțiuni active, care constau în comunicarea informațiilor false despre anumite circumstanțe sau fapte, cât și prin inacțiuni care rezidă în ascunderea, tănuirea circumstanțelor sau faptelor reale (false promisiuni pentru un loc de muncă legal, tănuirea condițiilor adevărate în care victima va fi forțată să muncească etc.).

Totodată, conform raportului LASTRADA pe tema "Traficul de ființe umane în scopul exploatării muncii forțate în Republica Moldova. Probleme și soluții", Organizația Internațională a Muncii examinează înșelăciunea doar ca o cale spre munca forțată, dar înșelăciunea este adesea folosită și ca procedeu de ținere în situația de muncă forțată. De pildă, angajatorii deseori promit lucrătorilor agricoli să achite salariul după realizarea recoltei, iar constructorilor - după darea în exploatarea a obiectului, dar aceste promisiuni mai târziu nu sunt onorate. Ori, amenințarea și înșelăciunea în mare parte se aseamănă. Și una și alta sunt promisiuni verbale aplicate ca să-l impună pe om să accepte decizia convenabilă, să-și supună comportamentul lui. Însă înșelarea promite un beneficiu viitor, induce omul în eroare și creează iluzia

liberei decizii, când amenințarea promite daună, provoacă frică și impune în mod brutal supunere. În definiția *muncii forțate* a OIM nu se spune nimic despre vulnerabilitatea victimei. Omul care a nimerit în situație de muncă forțată, în virtutea vulnerabilității sale, nu poate răspunde adecvat sau beneficia de protecția statului (situație dificilă de viață). Astfel, vulnerabilitatea victimei, care o face să se supună, constituie de asemenea un element al muncii forțate.

Referitor la procedeele influențării la etapa recrutării, se atestă că învinuții nu au aplicat constrângerea la etapa de recrutare sau transportare, de cele mai multe ori fiind aplicată înșelăciunea. În cazul când se propunea angajarea în cadrul pieței de muncă oficiale (construcții, agricultură, tăierea pădurii ș.a.), recrutorii niciodată nu mințeau privind sfera de muncă, deoarece ei aveau nevoie de oameni cu anumite deprinderi de muncă. Dar ei, de regulă, *înfloreau* descrierea condițiilor de muncă și trai, mărimea salariului, așa încât să-i ademenească cu perspectiva angajării în câmpul muncii. În procesul recrutării nimeni nu spunea că durata zilei de muncă va fi de 16-18 ore, că vor fi nevoiți să lucreze fără zile de odihnă, vor trăi în încăperi nelocuibile, că vor economisi pe hrană și alte detalii mai puțin atractive despre viitorul loc de muncă și de trai.

Înșelăciunea privind achitarea salariului servește de asemenea ca un bun procedeu de ținere a lucrătorilor în situație de exploatare. Multe dintre victime la început cădeau de acord să plece la muncă pe 2-3 luni. Dar lucrând acest răstimp și neprimind salariul promis, iarăși și iarăși acceptau să mai lucreze. În final, primeau bani doar pentru drum și noi promisiuni. Or, toate acestea conduc la aceea că victimele se adresează la poliție abia peste un an sau doi.

Acuzarea nu este de acord cu concluzia instanței de fond despre nevinovăția inculpaților, instanța de apel urmând să reexamineze cazul și toate probele prezentate.

Ori, exploatarea prin muncă a unui om de către alt om este una dintre cele mai grave abateri de la legislația națională și internațională, fiind pedepsită în toate colțurile lumii cu cele mai aspre sancțiuni.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2019, apelul procurorului a fost respins ca nefondat cu menținerea fără modificări a sentinței Judecătoriei Ungheni din 28 iunie 2018.

5. Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli, prin care a solicitat casarea deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 ianuarie 2020 a fost admis recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2019, în

privința inculpaților Cojocaru Varvara xxx și Cojocaru Gheorghe, și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6.1 Pentru a pronunța decizia, instanța de recurs ordinar a reținut că instanța de fond:

a) a constatat în descriptiv mai multe motive de achitare, care se contrazic reciproc și generează diferite consecințe juridice, cum ar fi că: *„vinovăția inculpaților în săvârșirea traficului de ființe umane... nu a fost stabilită, ei urmând a fi achitați de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii..., lipsind latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii..., din motiv că fapta nu întrunește elemente infracțiunii incriminate”*.

Totodată, în dispozitiv a dispus divergent că inculpații sunt achitați din motiv că: *„fapta nu întrunește elementele infracțiunii”*;

b) nu a judecat cauza în raport cu circumstanțele concrete în fapt și în drept, pentru fiecare episod și parte vătămată separat, cât și cu calificativele *„recrutarea, transportarea, transferul și adăpostirea persoanelor, cu consimțământul acestora, în scop de exploatare prin muncă forțată, prin înșelăciune și abuz de poziție de vulnerabilitate, asupra mai multor persoane și de mai multe persoane”*, invocate în învinuirea formulată inculpaților.

S-a apreciat constatarea că: *„organul de urmărire penală nu a desfășurat în detalii motivul – în ce constă interesul material și personal care ar fi dorit să-l obțină sau care l-au obținut inculpații în urma exploatării prin muncă forțată a părților vătămăte și care este prejudiciul considerabil cauzat de inculpați părților vătămăte”*, fără suport legal, deoarece dispoziția art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal nu prevede asemenea elemente calificative;

c) doar a trecut în revistă dovezile administrate, dar nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, neindicând motivele pentru care a respins versiunile și probele acuzații.

Referitor la soluția instanței de apel s-a notat că ultima:

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond și, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința, cu rejudecarea cauzei potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal.

Mai mult, le-a completat, constatând divergent că: *„acțiunile inculpaților nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii incriminate..., nici una din probele administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate în ședința instanței de fond și de apel nu confirmă vina inculpaților în comiterea infracțiunii imputate..., din probele administrate rezultă cu certitudine lipsa faptelor imputate de acuzare inculpaților., nu au fost prezentate probe că fapta inculpaților constituie infracțiunea incriminată, iar în ședința instanței de apel acuzarea nu*

demonstrat vinovăția acestora în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal”;

b) nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, neindicând motivele pentru care a respins versiunile și probele acușării.

S-a apreciat că rezumatul „*nu pot fi reținute ca probe care demonstrează vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii imputate nici procesele-verbale ale acțiunilor procesuale, invocate de apelant, deoarece nici una din ele nu indică direct sau indirect că faptele acestora întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii imputate... a fost stabilit că părțile vătămate Vornicescu I., Gori V., Franțuz I., Tiorsa V., Tersa P., Panica S. și martorul Vornicescu Ș., audiați în instanța de apel, au dat aceleași declarații ca și în instanța de fond și care demonstrează nevinovăția inculpaților*”, nu corespunde exigențelor prevăzute în art. 101 Cod de procedură penală, privind evaluarea și aprecierea probelor administrate în cadrul cauzei penale.

c) nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul de pe rol și repetate în recursul ordinar;

d) și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal, cum ar fi declarațiile părții vătămate Gori V., date în instanța de fond, ancheta socială în privința lui Panica S. eliberată la 13.05.2015 de Primăria s. Bolțun, r-nul Hâncești, fișa cu privire la traversarea frontierei pe numele lui Cojocarul V. în perioada 01.01.2013-19.06.2015, fișa cu privire la traversarea frontierei pe numele lui Panica S. în perioada 01.11.2014-19.05.2015, copia filelor 2-3, 30-31 din pașaportul lui Panica S., copia carnetului eliberat de către Serviciul Federal de Migrațiune pe numele lui Panica S., eliberat la 11.12.2014, copia ordinului de achitare pentru luna aprilie-mai 2015 pe numele lui Panica S., eliberat de SA „Agronom-Sad”, copia informației de la Serviciul Federal de Migrațiune, copia certificatului eliberat de SA „Agronom-Sad”, declarațiile părților vătămate Tabără I. și Luca I., date în cadrul urmăririi penale, cât și numeroasele corpuri delictive.

7. Rejudecând cauza penală, instanța de apel prin *Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2021* a admis apelul procurorului, casată sentința Judecătoriei Ungheni din 28 iunie 2018, pronunțată o hotărâre nouă prin care, *Cojocarul Varvara* a fost recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal și condamnată la 7 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei, cu privarea de dreptul de a exercita orice activitate de plasare în câmpul muncii pe o perioadă de 5 (cinci) ani.

Cojocarul Gheorghe a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal și condamnat la 7 (șapte) ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de

dreptul de a exercita orice activitate de plasare în câmpul muncii pe o perioadă de 5 (cinci) ani.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

7.1 Pentru a se pronunța astfel instanța de apel analizând declarațiile părților vătămate, martorilor, apreciindu-le, conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor cu celelalte probe pe care le vom analiza în continuare, a constatat că ele demonstrează cu certitudine vina inculpaților Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe în comiterea infracțiunii încriminate, combătând astfel poziția primei instanțe precum că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, motiv din care Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe au fost achitați.

Instanța de apel a considerat că vina inculpaților Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, în comiterea infracțiunii imputate, prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal a fost pe deplin dovedită prin sistema de probe și documente.

S-a apreciat că aceste probe scrise și documentele examinate, coroborează cu declarațiile părților vătămate și martorilor date la urmărirea penală, în instanța de fond și cea de apel, cât și cu întreaga sistemă de probe analizată și apreciată prin prisma prevederilor art. 101 CPP, indicând că Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe prin acțiunile sale intenționate au comis infracțiunea prevăzută la art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, după semnele calificative - traficul de ființe umane, adică recrutarea, transportarea, transferul și adăpostirea persoanelor, cu consimțământul acestora, în scop de exploatare prin muncă forțată, prin înșelăciune și abuz de poziție de vulnerabilitate, asupra mai multor persoane și de mai multe persoane.

Reieșind din dispoziția infracțiunii prevăzute de art.165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal și interpretările doctrinei penale, instanța de apel a apreciat drept incorectă concluzia instanței de fond, stabilind că în speță, în acțiunile inculpaților Cojocaru Varvara xxx și Cojocaru Gheorghe lipsește latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii date, remarcând eronat că aceste elemente obligatorii cer prezența săvârșirii faptei în scop de exploatare prin muncă forțată, ceea ce, pe parcursul cercetării judecătorești, s-a constatat cu certitudine în speța deferită justiției.

Instanța de apel a reținut că, în pofida faptului că vinovăția lui Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe în săvârșirea infracțiunii încriminate este dovedită deplin, instanța de judecată, contrar dispozițiilor art. 24 Cod de procedură penală, a admis unilateral poziția invocată de către partea apărării și fără a da o apreciere obiectivă probelor prezentate de partea acuzării și examinate în ședințele de judecată a hotărât achitarea inculpaților.

Astfel, au fost apreciate critic motivele invocate în sentința de achitare și anume: că inculpații Cojocaru Varvara xxx și Cojocaru Gheorghe și membrii

familie sale până în anul 2012, deseori, în timp de toamnă – iarnă, lucrau sezonier în Federația Rusă, regiunea Lipețk la lucrări agricole în gospodăria agricolă, iar ulterior aflând că dacă se vor angaja în grup vor avea dreptul la cămin, cantină și transport gratuit, au făcut legătura cu unele părți vătămate pe cauza penală dată, cu care au lucrat și mai înainte de anul 2012, au format în diferite perioade a anilor 2012-2014 grupe de oameni și au fost angajați oficial la lucrări agricole în Federația Rusă, regiunea Lipețk, s. Agronom-Sad, printre aceste persoane au fost și Oprea Vasile, Ciocan Nicolae, Gori Vasile, Vornicescu Ion, Levința Aurel, Cazacu Rodica, Sarivan Iurie, Franțuz Iacob Pavel, Franțuz Dmitri Vasile, Franțuz Iuri Vasili, Tersa Piotr Simion, Tiorsa Veaceslav Simion, Mîțu Constantin, Tabără Ilie, Dumitru Mihai, Luca Igor, Panica Sergiu și alte persoane printre care unele din ele au calitatea de martor pe cauza penală dată.

Totodată, a fost notat că instanța de fond nu a dat o apreciere obiectivă nici celorlalte mijloace probatorii administrate în cadrul urmăririi penale.

Instanța de apel a reținut că declarațiile inculpaților poartă un caracter declarativ, nu au fost confirmate de nici un procedeu probatoriu, or din conținutul declarațiilor părților vătămate rezultă că, având nevoie de surse financiare au fost tentați de a pleca în Federația Rusă la muncă, fiindu-le promis un salariu atractiv de 1000 dolari lunar, fără careva rețineri, însă ajungând la locul destinației li se luau pașapoartele, fiind nevoiți să muncească la curățit copaci pe timp de iarnă și să locuiască în condiții grele, nefiindu-le achitate sumele propuse.

Instanța de apel a reiterat că instanța de fond neîntemeiat a ajuns la concluzia de a-i achita pe Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, or fapta inculpaților întrunește elementele infracțiunii în baza cărora le-a fost înaintată învinuirea de către acuzatorul de stat și anume infracțiunea.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța a ținut cont de faptul că circumstanțe atenuante și agravante în privința inculpaților nu au fost stabilite, de faptul că anterior nici unul dintre ei nu a fost atras la răspundere penală, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, că aceștia nu și-au recunoscut și nu și-au conștientizat vina la nivelul de înțelegere a situației în care s-au pomenit, prin urmare nu se căiesc de cele comise.

8. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către inculpatul Cojocaru Gheorghe, inculpata Cojocaru Varvara și de către avocatul Pruteanu Natalia în numele inculpaților.

8.1 Inculpatul Cojocaru Gheorghe invocând incidența dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală, specificând nemijlocit temeiul de recurs prevăzut la pct. 8 - nu au fost întrunite elementele infracțiunii, solicită repunerea în termen a recursului ordinar, admiterea acestuia cu casarea deciziei Curții de

Apel Chișinău din 18.02.2021, prin care în baza art. 165 alin.(2) lit. b), d) Cod penal a fost condamnat la 7 ani închisoare.

În motivarea celor solicitate menționează că a făcut cunoștință cu decizia motivată a instanței de apel prin intermediul avocatului său la data de 23.08.2021. La pronunțarea deciziei integrale nu a fost prezent reieșind din restricțiile stării epidemiologice, așteptând remiterea deciziei în adresa sa.

Se consideră nevinovat și condamnat pe nedrept, nu a comis faptele care i se incriminează. Consideră hotărârile anterioare, prin care a fost dispusă achitarea sa de învinuirile aduse, drept legale, motivate și întemeiate.

Susține că a fost un simplu muncitor de rând, nu a deținut funcții de conducere, nu a beneficiat de careva privilegii, a locuit la același cămin și mâncat la aceeași cantină de rând cu ceilalți. Nu a ridicat de la nimeni nici un document, actele sale fiind de asemenea la conducerea societății și nici nu a exploatat pe nimeni și nici profitat de pe urma acestui fapt, nu a transportat și nici organizat transportarea de persoane în scopul exploatării muncii.

8.2 Inculpata Cojocaru Varvara invocând incidența dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală, specificând nemijlocit temeiul de recurs prevăzut la *pct. 8* – nu au fost întrunite elementele infracțiunii, solicită repunerea în termen a recursului ordinar, admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 18.02.2021, cu emiterea unei hotărâri de achitare sau cu remiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecători.

În argumentarea celor solicitate menționează că a făcut cunoștință cu decizia motivată a instanței de apel prin intermediul avocatului său la data de 25.08.2021. La pronunțarea deciziei integrale nu a fost prezent reieșind din restricțiile stării epidemiologice, așteptând remiterea deciziei în adresa sa.

Cu învinuirile aduse nu este de acord, se consideră nevinovată, apreciază drept legale și motivate hotărârile anterioare prin care a fost achitată de comiterea infracțiunii imputate. Indică că ea și părțile vătămate a avut relații de muncă cu administratorul "Agronom Sad" la care se aflau documentele lor.

Motivarea instanței de apel este bazată pe presupuneri. A muncit cot la cot cu părțile vătămate, în aceleași condiții, au locuit toți împreună în același hotel.

Nu s-a eschivat, a plecat peste hotare deoarece nu avea nici o interdicție, datorită situației pandemice a fost în imposibilitate de a se reîntoarce în țară și respectiv să participe la examinarea cauzei penale în instanța de apel. Instanța de apel a adoptat soluția ignorând documentele prezentate de apărare, precum contractele de muncă, permisele de ședere, certificatele emise de S.A. "Agronom Sad" care consideră că dovedesc relații de muncă legale.

Nu a avut careva profit de pe urma muncii părților vătămate, ca și ceilalți își ridică salariu lunar în baza pașaportului.

8.3 Avocatul Pruteanu Natalia în numele inculpaților, invocând incidența *pct. 6, 8* a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat

repunerea în termen și admiterea recursurilor declarate de inculpați, casarea Deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2021 cu menținerea sentinței Judecătorei Ungheni din 28 iunie 2018.

Potrivit avocatului, instanța de apel a examinat cauza în lipsa inculpatei Cojocar Varvara și în lipsa unui avocat care să-i apere interesele. Ultima a fost anunțată în căutare prin încheierea din 23 iulie 2020, emisă în baza unui înscris prezentat în copie, neautentificat, (vol. 7 f.d. 96) pe care îl consideră irelevant, or primarul s. Bursuc nu are de unde să cunoască unde se afla fiecare locuitor al localității. Indică că în copie neautentificată a fost prezentat și raportul din 22.07.2020 (vol. 7 f.d. 97). Procurorul nu a prezentat informația privind traversarea frontierei de stat de către Cojocar Varvara.

La pronunțarea deciziei motivate din 18.02.2021, nici inculpații și nici apărătorul inculpatului Cojocar Gheorghe, Țimbur Sergiu, nu au fost prezenți, recipisa privind primirea copieii deciziei fiind semnată numai de procuror.

Menționează că deși materialele cauzei permit să se presupună că copia deciziei motivate a fost expediată în adresa părților, la caz lipsește dovada de expediere și nemijlocit dovada de recepționare a acesteia. Atrage atenția că în scrisoare de însoțire este indicată greșit adresa de expediere fiind menționat mun. Chișinău pe când inculpata domiciliază în s. Bursuc, r-nul. Nisporeni, iar la adresa avocatului Țimbur Sergiu, apărător al inculpatului Cojocar Gheorghe, nu este indicat nimic.

Subliniază că cauza a fost examinată în ședință închisă, iar conținutul deciziei din 18.02.2021 nu este publicat pe portalul instanțelor de judecată, despre conținutul ei inculpații au aflat abia la 19.08.2021 când avocatul Sergiu Țimbur a depus o cerere în sensul dat.

La 14.09.2021 ambii inculpați au depus cerere de recurs prin intermediul oficiului poștal.

Apărătorul susține că examinarea cauzei în instanța de apel a avut loc în prezența unui avocat a cărui împuterniciri nu au fost verificate. Or, potrivit mandatului avocatul Sergiu Țimbur este împuternicit să acorde asistență juridică în apărarea intereselor inculpatei Cojocar Varvara în judecătoria Ungheni, ulterior alt mandat nu a fost eliberat. Deduce că la judecarea cauzei în instanța de apel, avocatul Sergiu Țimbur numai avea calitatea de apărător al inculpatei Cojocar Varvara.

Referitor la apărarea inculpatului Cojocar Gheorghe, indică că avocatul Roșca Nicolae a fost desemnat prin decizia OT al CNAJGS nr 1495 /AUP din 22.11.2016, pentru asistența juridică de urgență, având împuterniciri să participe la examinarea cauzei pe un termen limitat de 72 ore, în pofida prevederilor legale la 23.11.2016 avocatul dat a fost prezent în cadrul aducerii la cunoștință a Ordonanței în calitate de învinuit, deși consideră că urma să fi desemnat alt avocat.

Indică că conform datelor publice, publicate în Monitorul Oficial,

accesibile pe pagina oficiala a Ministerului Justiției și a Uniunii Avocaților, avocatul Sergiu Tîmbur, posesor al licenței nr. 0192 din 18.11.2001 nu se regăsește în lista avocaților care au drept de exercitare a profesiei pentru anul 2021.

Consideră că fapta incriminată inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute la art. 165 alin.(2) lit. b), d) Cod penal.

Apărătorul susține că instanța de apel nu a verificat minuțios toate probele în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală sub aspectul legalității și admisibilității acestora, fiind reținută versiunea și probele acuzației, fără a fi supuse acestea analizei minuțioase.

Indică că în instanța de apel nu au fost audiați: Vornicescu Ion, Tiosa Veaceslav, Dimitriu Mihail, Livința Aurel, Ciocan Nicolae, Cojocaru Anatolie, deși declarațiile acestora au fost puse la baza decizie pronunțate.

De către organul de urmărire penală nu a fost stabilit motivul, interesul material sau personal al inculpaților, care este prejudiciul cauzat în urma neachitării salariilor părților vătămate, nu a fost stabilit de către cine trebuia achitat salariu, circumstanțe consideră că urmau a fi incluse în ordonanța de punere sub învinuire.

Consideră că instanța de apel și-a motivat soluția adoptată prin invocarea unor probe care sunt inadmisibile, fiind întocmite de persoane fără împuterniciri, ca rezultat al încălcării competenței, or ofițerii de investigații: Roman Railean, Ion Bulat, Ruslan Cantemir, Alexandru Măffîn, Sergiu Josan și Alexandru Budan, au fost desemnați, ca atare, cu încălcarea prevederilor legale.

Materialele cauzei penale consideră că nu demonstrează vinovăția inculpaților de comiterea celor incriminate, probele anexate nu indică direct la persoana inculpaților și nici nu confirmă întrunirea în acțiunile ultimilor a laturii obiective.

Menționează că probele cercetate de instanța de apel nu pot fi reținute ca atare fiind administrate cu încălcarea prevederilor art. 116, art. 166 și art. 260 alin. (2) Cod de procedură penală.

9. În temeiul art. 431 alin. (1), pct. 1¹ Cod de procedură penală, procurorul, a prezentat referință pe marginea recursului declarat, pledând pentru inadmisibilitatea recursurilor declarate, ca fiind vădit neîntemeiate, din motiv că instanța de apel a adoptat o decizie legală și motivată.

10. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestora din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Însă, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Conform art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

În corespundere cu art. 418 alin. (1), 338 alin. (2)-(4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit materialelor dosarului, dispozitivul deciziei adoptate de către instanța de apel a fost pronunțat la data **18 februarie 2021**, în prezența procurorului, avocatului inculpaților Tîmbur Sergiu și a inculpatului Cojocaru Gheorghe, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel și dispozitivul deciziei adoptate (f.d. 148-151, vol. VII). Tot din procesul-verbal al ședinței instanței de apel se constată că după pronunțarea dispozitivului deciziei, participanții la proces au fost înștiințați despre ziua și ora pronunțării integrale a deciziei motivate și anume pentru data de **16 martie 2021, ora 14:00**.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 16 martie 2021, ora 14:00 (f.d.149, vol. VII) se constată că, la data stabilită, în prezența procurorului a fost pronunțată decizia motivată.

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la **16 martie 2021**, ședință despre care avocatul Tîmbur Sergiu precum și inculpatul Cojocaru Gheorghe au cunoscut, fiindu-le cunoscută și soluția pe caz.

În continuare, Colegiul Penal menționează că inculpata *Cojocaru Varvara*, a declarat recurs ordinar împotriva deciziei adoptate la caz, la data de **14 septembrie 2021**, fapt confirmat prin mențiunea despre dată de pe amprenta ștampilei Poșta Moldovei (f.d 209, vol. VII), înregistrat la Curtea Supremă de Justiție cu nr. 3847 la 24.09.2021 (f.d. 203, vol. VII).

Inculpatul *Cojocaru Gheorghe*, a declarat recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel la data de **14 septembrie 2021**, fapt confirmat prin mențiunea despre dată de pe amprenta ștampilei Poșta Moldovei (f.d 214, vol. VII), înregistrat la Curtea Supremă de Justiție cu nr. 3848 la 24.09.2021 (f.d. 210, vol. VII).

Ulterior la data de **25 noiembrie 2021**, avocatul Pruteanu Natalia în numele inculpaților Cojocaru Varvara și Cojocaru Gheorghe, înregistrează în cadrul Secției de documentare procesuală a cauzelor penale a Curții Supreme de Justiție, cu nr. de intrare 01-2378, recurs ordinar împotriva decizie instanței de apel adoptate la caz.

Așadar, în cauza deferită judecării Colegiul Penal specifică faptul că pentru recurenți, inculpatul Cojocaru Gheorghe, inculpata Cojocaru Varvara

și avocatul Pruteanu Natalia, termenul de atac prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală, se calculează începând cu data de **17 martie 2021**, adică a doua zi după pronunțarea deciziei motivate, ținând cont de dispozițiile art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală și expiră la sfârșitul zilei de **16 aprilie 2021**.

Prin urmare, recursurile ordinare declarate inculpații Cojocaru Gheorghe și Cojocaru Varvara, la **14 septembrie 2021** și respectiv avocatul ultimilor, **la 25 noiembrie 2021**, nu se încadrează în termenul limită prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

La acest capitol este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală, nu prevede repunerea în termen a recursului ordinar, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate.

Totodată, Colegiul Penal menționează, că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut și are un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Mai mult, Colegiul Penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza Ponomariov vs Ucraina (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul Penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza Bodiu vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa

mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

Prin urmare, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este declarat peste termen.

Astfel, odată ce recursurile ordinare declarate de către inculpatul Cojocaru Gheorghe, inculpata Cojocaru Varvara și de către avocatul Pruteanu Natalia în numele inculpaților sunt declarate peste termen, urmează a fi dispusă inadmisibilitatea acestora.

11. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către inculpatul Cojocaru Gheorghe, inculpata Cojocaru Varvara și de către avocatul Pruteanu Natalia în numele inculpaților, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2021, în cauza penală în privința lui *Cojocaru Varvara xxx* și *Cojocaru Gheorghe*, deoarece recursurile sunt declarate peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată este pronunțată la **24 martie 2022**.

Președinte

Cobzac Elena

Judecători

Boico Victor

Țurcan Anatolie